

Bc. Michaela Hráská

Význam, funkce a české ekvivalenty *should* v závislých větách obsahových po nadřazených výrazech direktivních, epistémických, postojových, hodnotících a volitivních

The meaning, function and Czech equivalents of *should* in subordinate nominal content clauses after controlling expressions (directive, epistemic, attitudinal, evaluative and volitional)

Diplomová práce, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, Praha, srpen 2013, 105 s.

Posudek oponenta

Diplomová práce Michaely Hráské pojednává o specifické funkci modálního slovesa *should* v závislých větách obsahových po nadřazených výrazech direktivních, epistémických, postojových, hodnotících a volitivních – o tzv. „putative *should*“. V širším kontextu jde o příspěvek ke studiu sémantické interakce přes hranice řídicí a podřazené věty („control“, resp. „modal harmony“). Předložená diplomová práce se zabývá významem funkce „putative *should*“ a jejími českými ekvivalenty, přičemž korespondence a kontrasty mezi angličtinou a češtinou zkoumá na základě korpusového materiálu beletristické povahy (jde zejména o relace mezi českým oznamovacím a podmiňovacím způsobem; poměr spojek *že* a *aby*; tzv. volná překladatelská řešení a v menší míře o překlad pomocí koordinace, tj. bezespoječný, a infinitivu).

Zvolené téma je i s ohledem na použité materiálové zdroje (Jane Austen, R. Stevenson) potenciálně zajímavé z diachronního hlediska. Postavení užití tzv. „putative *should*“ v současné angličtině je v tomto smyslu zajímavou ukázkou dlouhodobě se vyvíjejícího, doposud „neukotveného“ gramatického jevu s jemným významovým odstíněním specifické modalitě (vyžadujícím k analýze, jak diplomová práce dovozuje, především dostatečný kontext). To se projevuje především složitostí některých formálních alternací „putative *should*“ (s konjunktivem vs. indikativem) i potenciální polyfunkčností či polysémií (např. poměr mezi tzv. mandative *should* a putative *should* po výrazech direktivních a volitivních). Krom toho se diplomandka musela vypořádat s blízkostí a překrýváním významu příslušných nadřazených výrazů (zejména kolísáním mezi sémantikou direktivnosti a postojovosti) a řešit otázky časové reference a významový rys (ne)realizovanosti děje.

Funkční a formální variabilita zkoumaného jevu bezesporu souvisí i s faktem, že diplomandce dalo značnou práci shledat potřebný počet dokladů – ač pracovala se dvěma desítkami rozsáhlejších literárních textů (většinu tvořily romány), musela postup založený na *Intercorpu* doplnit ručním vyhledáváním a rozšířením korpusu textů o dva romány Austenové. Manuální třídění vyžadovala rovněž svrchu zmíněná polyfunkčnost forem obsahujících *should*. Celkově lze tedy konstatovat, že příprava a analýza nashromážděného materiálu byly poměrně dosti pracné.

Navzdory tomu se Michaela Hráská po mém soudu podařilo napsat studii, která je přehledně strukturovaná a povětšinou jasně vyargumentovaná (a to ve své teoretické výkladové i praktické analytické části), jazykově přesná a redakčně pečlivá (některé poklesky technického rázu jsem si dovilil vyznačit do výtisku práce, který jsem měl k dispozici). Práce vyniká vyváženými podrobnými komentáři k analyzovaným příkladům; navíc je opatřena přehlednou přílohou se shromážděnými doklady, umožňující rychlou podrobnější orientaci v materiálu.

Poznámky k jednotlivostem:

1. s. 11-12: Výklad o préterito-prézentních slovesech ve staré angličtině je z hlediska tématu irelevantní. Souvětí „There was no grammatical category...“ na s. 11 je definicí kruhem.
2. s. 12, ř. 1: místo „basic verbal properties“ mělo být řečeno „basic morphological properties“.
3. s. 33, tab. II: má být „directive“ místo „epistemic“.

Otázky k obhajobě:

1. Je možno kvantifikovat poměr analyzovaných příkladů „britských“ vzhledem k „americkým“?
2. Jaký byl kvantitativní podíl dokladů z Austenové na celkovém vzorku?
3. Na shromážděném materiálu zazní na pohled dosti vysoká míra překladatelských nepřesností a posunů (srov. např. doklad Ba 13 na s. 35), zčásti nejspíše poplatná interferenci centrálního významu *should* do českých převodů. Lze říci, u jakého procenta příkladů z celkového vzorku byla překladatelská pochybení či nedůslednosti sledovány? Jsou takové posuny méně četné v dialogických pasážích, kde je potřebný kontext bezprostředněji přístupný či vyvoditelný?

Závěr:

Diplomová práce Bc. Michaely Hráské je důkladně, podrobně a přesně zpracovanou studií zkoumaného jevu. Doporučuji ji proto k obhajobě a předběžně hodnotím známkou *výborně*.

Praha, 5. září 2013

Doc. PhDr. Jan Čermák, CSc.